

פתיחה לפרק "בתולה נשאת"

(שמות כב, טז)

...כִּסְף יִשְׁקַל כְּמֵהָר הַבְּתוּלָה.

לא היתה בתולה – כיצד איכרה את בתוליה, אין לה בדרך כלל הוכחות ברורות ועדות ודאית. פעמים שאין האשה מודה שלא היתה בתולה, ופעמים שהיא מסבירה בדרכים שונות את העובדה הזו. צריך איפוא לברר מה היא מדת המהימנות שיש לייחס לטענות האיש והאשה. באלו מקרים יש לומר שהאיש נאמן בטענתו, ובאלו מקרים יש לסמוך על דבריה של האשה.

וכהמשך לסידרת בעיות זו, התלויה הרבה במדת האמון בטענתה של האשה, מעלים שורה אחרת של בעיות, שאינן קשורות במישרין בדיני כתובה אלא בדיני יוחסין. אשה בלתי נשואה שנחשדה (או שהוכח הדבר) בקיום קשר מיני לאדם בלתי ידוע, עד כמה היא נאמנת לומר שאדם זה היה כשר מבחינת היוחסין ולא פסל אותה מלהנשא לכהן? וכיצא בזה, אם הרתה לאדם בלתי ידוע, האם היא נאמנת לומר שאבי העובר היה אדם כשר מבחינת יוחסין?

אלו הן השאלות המרכזיות של פרק זה, אלא שתוך בירור הנושאים נידונות בו גם בעיות פרטי טכס הנישואין, וגם שאלות הקשורות בביאה ראשונה לענין איסורי שבת ואיסורים אחרים.

פרק זה עוסק בעיקר בראשיתם של הנישואין: בזמן הראוי להם, בטכס הנישואין, ובשאלות בדיני ממונות ובדיני איסורים הקשורות בביאה הראשונה.

עיקרן של השאלות המתבררות בפרק זה קשור לדין הכתובה, ובפרט כתובת הבתולה. הסכום הקצוב לכתובת בתולה הוא מאתים דינרים (זוזים), וכתובתה של זו שאינה בתולה היא מאה דינרים (מנה). בעיה עקרונית היא הגדרתה של הבתולה לענין זה, האם הגדרה זו היא רפואית-ביולוגית או שמא היא הגדרה משפטית בלבד; האם בתולה היא זו שקרום הבתולים שלה קיים בעינו, או זו שלא נבעלה מעולם, או אשה שלא נישאה מעולם? ומכאן גם השאלה מי הן הנשים שיש להן חזקה שהן בתולות, ואלו נשים איברו חזקה זו.

כאשר אדם נושא אשה מתוך הנחה שהיא בתולה, ולאחר מכן הוא טוען שמצא שאינה בתולה מתעוררות על ידי כך שאלות שונות, שכן יכולה טענה זו להיות עילה לכיטול הנישואין ("מקח טעות"), להפחתת סכום הכתובה, או לחשש שהאשה אסורה לבעלה כנואפת. אולם לפני שאלות אלה קיימת בעיה יסודית אחרת: השאלה האם האשה היתה בתולה כאשר נכנסה לחופה או שלא היתה בתולה, ואם

